

DE DIAGNOSI ESTHONICAE
LEPRAE CUTANEAЕ.

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA

QUAM,

CONSENSU AMPLISSIMI MEDICORUM
ORDINIS

IN

UNIVERSITATE CAESAREA LITERARUM
DORPATENSI,

PRO GRADU

DOCTORIS MEDICINAE

RITE IMPETRANDO,

LOCO CONSUETO

PUBLICAE DEFENDET

AUCTOR

FRID. GUIL. ALLBRECHT

CZENSTOCHOWIA POLONIS.

Tartu Riikliku Ülikooli

Raamatukogu

500 80

DORPATI LIVONORUM

EX OFFICINA ACADEMICA J. C. SCHÜNMANNI

MDCCCXXV.

1825

Est. A-4067

I m p r i m a t u r,

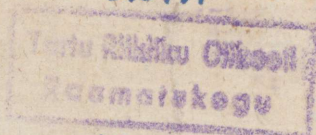
ea tamen conditione, ut, simulac typis excusa fuerit
dissertatio, septem exemplaria collegio, cui librorum
censura mandata est, tradantur.

Dorpatì Livonor. die xxvi. Febr.

MDCCCXXV.

Dr. L. A. Struve, h. t. Decanus.

Est. A

18792

VIRO. ILLUSTRISSIMO. EXCELLENTISSIMO
DOCTISSIMO

JACOBO. BARONI. DE. WYLIE

SACRI. RUTHENIARUM. IMPERII. NOBILI
AUGUSTO. OMNIUM. RUSSIARUM. IMPERATORI. A
CONSILIIS. INTIMIS. S. M. ARCHI-
CHIRIATRO. MEDICINAE ET. CHIRURGIAE.
DOCTORI. SUMMO. RERUM. MEDICARUM
IN. UNIVERSO. EXERCITU. INSPECTORI
CONSILII. MEDICI. ET. ACADE-
MIAE. MEDICO-CHIRURGI-
CAE. DIRECTORI
CONCILII. MINISTERII. PUBLICAE. INSTITUTIONIS
CAESAREI. POLITIAE. COLLEGII. MEDICO-
PHILANTHROPICI. SELECTI. ACADEMIAE
SCIENTIARUM. PETROPOLITANAE. SO-
CIETATUM. LITERAR. MOSQUENSIS
VILNENSIS. EDIMBURGENSIS
ALIARUMQUE. SODALI
ORDINUM. STAE. ANNAE. PRIMAE. CLASSIS. STI
VLADIMIRI GRANDIORIS. CRUCIS. STI. LEO-
POLDI. LEGIONIS. HONORARIAE. GALLI-
CAE. AQUILAE. RUBRAE. BAVARIEN-
SIS. WYTEMBERGENSIS. ALIO-
RUM. EQUITI.

NEC NON

VIRO MAXIME REVERENDO AC DOCTIS-
SIMO AFFINI DILECTISSIMO

ALBERTO DE FIERNKRANZ

PHARMACOPOLAE CASTRENSI, A CONSILIIS
AULICIS STI. VLADIMIRI QUARTAE CLAS-
SIS EQUITI.

HOCCE PRIMUM LITERARUM
SPECIMEN

OMNI QUA PAR EST OBSERVANTIA

D. D. D.

AUCTOR.

Prooemium.

Quamvis Lepra non modo cutem, sed etiam ejus propagines, membranas nempe mucosas, porro systema glandularum atque ossium infestat, tamen, ne limites dissertationis transgrederer, phaenomena modo morbi in cute sese manifestantia, describenda elegi. Quae si quoque pars sit minima, nihilominus tot tantaque reperi impedimenta, ut ni me juvasset auxilio praeceptor summe colendus Cel. Prof. Struve, opusculum ad finem perducere non potuissem. Quot difficultatibus obviam sit tale periculum, omnes qui unquam de Lepra scripserint, ingenue fatentur, idque cuivis rem accuratius investiganti satis superque persuasum est; indeque, quod ex rei natura prodit, me non omnes vitare potuisse errores, patet, quamobrem, Benevole Lector, te rogo atque oro, ne quae vires meas superant, poscas. Antequam autem rem ipsam aggredior, haec adhuc sunt praemittenda: Ut demonstretur, morbum in Livonia atque Esthonia endemicum re vera ad Lepram per-

tinere. non modo aliarum regionum, sed aliorum quoque temporum citavi auctores fide dignos.

— Divisionem veterum haud secutus sum, quia ab illis multae Leprae species, quae minime inter se congruunt, junctae fuerunt, cujus testimonium affero Albaram nigram, quam, ut serius demonstrabitur, si mali primitias respicimus, in tres abire jubeamus formas, necesse est. — Elephantiasin omisi, cum ad Lepram non pertineat, cumque in nostris regionibus sit rarissima, paullo forsitan crebrior Pes elephanticus, denique cum illius morbi descriptionem simul cum causis atque cura Leprae tanquam continuationem, in aliud differam tempus. — Aptam exhibere imaginem specierum Leprae apud nos occurrentium ac ostendere, quatenus cum Lepra congruant aliorum aevorum aliarumque terrarum, hunc mihi proposui finem, quem si attigerim, maximo mihi foret praemio. — Opusculum hocce in duas dividi partes, quarum prima de signis Lepram antecedentibus, secunda de Leprae cutaneae esthonicae agit formis singulis.

Pars I.

De signis Lepram antecedentibus.

Pars tractatus hujus prima signa Lepram antecedentia amplectitur a veteribus suspiciosa habita, quae eo minus omittenda sunt, quo majoris nonnunquam sunt momenti ad sistendam morbi diagnosin.

1. Macula alba s. Morphaea alba (das weisse Hautmaal). Macula alba rarissime solum nostrae sese offert observationi, tamen eam semel vidimus in aegroto aliquo leproso, observationibusque frequentioribus institutis procul dubio adhuc inveniemus. Alia cum non animadverterim exempla, secundum alios hocce signum describere liceat auctores.

Macula alba s. Morphaea alba macula est coloris lactei, turbide albi, undique quidem in cute apparens, sed in singulis tantum dispersa locis, super cutem sanam neutiquam elata, sed potius illa humilior, quae cum fricatur rubet, nec omni adhuc sensu est destituta. Symptoma quoque pathognomonicum esse dicunt, ubi aegroti

doloribus, excepto aliquoties pruritu, omnino vacant, nec pili, si macula invadit partes illis obsessas, mutationem perpetiuntur coloris. Praeter colorem cutaneum mutatum, depressionemque cutis illis in locis, ubi maculae consident, minimam, nullam aliam deprehendere licet cutis alienationem. Maculae nulli parcentes corporis parti, varia magnitudine in locis apparent pilosis et non pilosis, initio plerumque sunt exiguae, sin minus rursus evanescent, quod haud raro contingere solet, ambitu amplificantur. Sensatio in locis affectis, ut jam memoratum, haud prorsus abolita, nam macula trita rubra adhuc evadit atque acu puncta sanguinem mittit; quo diutius vero manet, eo magis sensationem amittit, eoque magis in Albaram albam transgredi minitatur.

Tali modo macula alba a veteribus recentioribusque describitur auctoribus, signisque characteristicis jam dictis perspicue distinguitur a Lepra alba s. Albara alba. Mosi, apud quem macula alba nomine venit Bahereth, jam nota fuisse illa discrimina sat clare elucet e Libro Levitico, quem, ne nimis prolixus fiam, hic tantummodo citasse sufficiat. — Paucis iisdemque luculentis

verbis hocce modo Celsus *) maculam pingit albam: „Vitiligo ἄλφος vocatur, ubi color albus est, fere subasper et non continuus, ut quaedam quasi guttae dispersae videantur: interdum etiam latius, et cum quibusdam intermissionibus serpit.” — Ut Vitiligo ἄλφος recte dignoscatur αλεύκη (Albaras alba) haec addit verba: „Αεύκη habet quiddam simile alphi, sed magis albida est, et altius descendit; in eaque albi pili sunt et lanugini similes. — Alphos et Melas (Macula nigra) in quibusdam variis temporibus et oriuntur et desinunt: Leuce, quem occupavit, non facile dimittit. Priora curationem non difficillimam recipiunt: ultimum vix unquam sanescit: etc.” — Descriptiones medii aevi, quo Avicenna malum notavit nomine al Guada, hac ab adumbratione maculae albae haud abhorrent, cuius sententiae argumento nonnullos solum permagno e numero citabo auctorum. Ita v. g. Theodoricus **) „Morphea, dicit, est inaequalitas coloris

*) A. Corn. Celsi de Medic. Lib. VIII. Lib. V. XXVIII. 19.

**) Phil. Gabr. Hensler vom abendländischen Ausatze im Mittelalter. Hamburg. 1790. Excerpta p. 28.

cutis sine inaequalitate carnis. Si adesset carnis inaequalitas, sicut dicit Rogerius, iam non esset morphea: sed lepra." — et Gersdorf (Hensler l. c. p. 45): „weisse Masen und Flecken, die da viel weisser sind, als die natürliche Farbe der Haut." — Gilbertus Anglicus haec de macula alba profert verba: „Loca autem multa redduntur insensibilia propter Morpheam; et ipsa „Morphea est de signis praecedentibus Leporam." — Multi adhuc reperiuntur auctores, qui de signo uno alterove jam dicto verba faciunt. — Recentioribus recentissimisque temporibus macula alba sparsim observata est. Schilling *) in egregio opere suo Leporam describens coloniis batavis in Surinamia endemicam, praecipue inter Aethiopes, rarius inter Europaeos grassantem, maculae albae ita mentionem facit: „Coloris mutatio duplex est: „nam vel rubrae nascuntur maculae in pallidum „vergentes, vel albae ad colorem flavum lividum „aut rubrum tendentes. In priore casu pili, qui

*) G. G. Schillingii de Lepra Commentat. Lugd. Bat. et Ultraject. 1778. p. 7 et 8.

„in parte affecta sunt, subflavi aut subrubri appa-
 „rent; in posteriori casu, albi conspiciuntur. In
 „utraque vero specie Maculae sunt figurae rotun-
 „dae, et in principio admodum parvae. – Insensi-
 „bilitas etiam utrique communis est.” Ceterum ex
 hoc loco, Celeberrimum Schilling maculam al-
 bam in Lepram albam transgredientem delineasse
 patet. Maximi ponderis illi auctori ad cognoscen-
 dum morbum sensibilitas est partis affectae deleta
 illam ob causam, quod Lepra alba in Europaeis
 difficilius percipiatur, quam in Aethiopibus, in
 his vero rubra difficilior sit agnitu, quam apud
 illos. Dejean 4) circa Morphaeam albam in in-
 sulis Indiae occidentalis occurrentem haec scribit:
 „Nun erscheinen Flecke, welche entweder rund,
 „wie Hamburger Schillinge, oder aber irregulair
 „sind, weissgelblich von Farbe auf der Brust,
 „an dem Halse, auf der Stirn, und auf dem Ge-
 „säss-Backen; zuweilen auch auf dem Rücken,
 „jedoch letztere selten. Diese Flecke verschwin-

*) Apud Hensler l. c. Beilage II. p. 105. Dejean
 von dem Aussatze auf den ostindischen Inseln.

„den und kommen öfters wieder zum Vorschein,
 „bis sie endlich alle zusammen laufen, sich verei-
 „nigen und sich über den ganzen Körper verbrei-
 „ten und denselben bedecken. Wenn nun dieses
 „geschiehet, so verlieren sich die Flecke nicht
 „mehr, sondern bleiben bis zu Ende der Krank-
 „heit. Man sieht nicht selten, dass die Periode,
 „worin die Flecke einzeln bleiben, mehrere Jah-
 „re hindurch fortdauert, ehe sie zusammenlau-
 „fen, und giebt das Zusammenlaufen dieser Flek-
 „ke alsdann ein untrügliches Zeichen, dass die
 „Krankheit bald die höchste Stufe erreichen wer-
 „de.“ *Morphaeae albae in Lepram transitum hic*
egregie descriptum reperimus. — Nec minus ma-
*culas a Pfefferkorn *) in tertia morbi Radesyge pe-*
riodo in extremitatibus atque trunco apparentes,
plerumque rubras, saepe albas, interdum fus-
cas, raro viridescentes, sensu destitutas etc. mor-
phaeae albae adnumerare possemus, si singulo
vocabulo „albas“ fides esset habenda, quod ve-

*) Wilhelm Georg Pfefferkorn über die Norwegi-
 sche Radesyge und Spedalskbed. Altona. 1797. p. 12.

ro, aliis circa Radesygen auctoribus morphaeam albam proprie non memorantibus, fieri non potest. Holst *) nil aliud de maculis, nisi haec, in medium profert: „Plurimis autem in aegrotis, „in facie primum, dein reliquo in corpore, crebrae erumpunt varii coloris maculae parvae, „morsus pulicum magnitudinem vix excedentes, „ad margines quandoque nonnihil elevatae, nonnunquam evanescentes, humida vero tempestate „iterum recurrentes, plerumque sensu hebetes, „quin interdum plane destitutae, adeo ut vel acupunctae nullum citent aegroto dolorem etc.” Mihi potius maculae illae ad mox delineandam pertinere videntur morphaeam nigram.

Persuasum mihi est, morphaeam albam defecationem esse in abnormi formatione pigmenti retis cutis mucosi positam, quae non semper in cute manet, sed nonnunquam evanescit ac interdum naturae conamen criticum est aestimandum, quo morbi seminium in cute deponere studet,

*) Morbus, quem Radesyge vocant, quinam sit, quamque ratione e Scandinavia tollendus? auct. Frid. Holst, Christian. 1817. p. 18.

Ubi autem maligna seminium illud gaudet indole, vel ubi perversa agendi ratione ab externa corporis retropellitur superficie, e sola cutis turpitudine malum proficiscitur multo gravius, Lepra nempe infra describenda alba.

Bona valetudo morphaea alba laborantium vel minima tantum, vel nulla ex parte turbata; saltem nullibi aliquid gravius de hac re invenisse memini.

2. Macula obscura s. Morphaea nigra (das dunkle Hautmaal). Macula obscura s. Morphaea nigra apud nos haud raro sese offerens nulli cutis loco, ne partibus quidem pilosis parcens, coloris est varii, laete rubri, aut atro rubri, lividi, ex bruno rubentis, fusci, e fusco flavescentis etc. super cutem non surgit, nec omni caret sensu. Macula magnitudinem pulicis morsus adaequans monetae argenteae Rubel dictae interdum adipiscitur circuitum et ultra, praecipue nudas corporis partes extremitatesque prae ceteris sedem sibi eligens, nihilominus in parte quoque obviam venit capitis capillata, nec non circa mentum. Mox una solum alterave macula, mox magna eorum copia in conspectum venit. Forma macularum,

ni impediatur vel loco, vel aliis causis fortuitis, rotunda conspicitur. Initio maculae sensus haud expertes, glabrae, nullo stipatae dolore, serius magis magisque sensationem amittunt, asperae redduntur squamulis vel crustis ac tunc dolorificae fiunt; nonnunquam in ulcera abeunt, praesertim in facie, ubi frequenter cum gutta conjunctae sunt rosacea. Macularum non ubicunque idem est decursus, nam vel in cute evanescent, vel in illa remanent ac sero demum metamorphoses gignunt jam memoratas. Morphaeae albae tot sunt signa characteristic, ut vix ne vix quidem confundi possit cum aliis cutis foeditatibus; aliter res se habet cum morphaea nigra, cui simillima est quodam respectu macula syphilitica, quam ut ab illa recte dignoscas, haec respicias momenta: macula syphilitica nunquam tantum, quantum morphaea nigra, nanciscitur ambitum, nec numi argentei, cujus pretium XX. Kopekae, superat circumferentiam; porro colorem prae se fert nullum fere alium, nisi cupreum, morphaea autem nigra ut plurimum coeruleum vel lividum; denique nunquam tantas, nec tam crebro quam morphaea nigra, format crustas. Facilli-

ma cum sit diagnosis maculāam obscuram inter atque sugillationes sanguineas, nimiam evitaturus prolixitatem, ad alia me converto.

Macula obscura apud antiquiores Graecos, nominatim in scriptis hippocraticis „Λέπραι“ apud recentiores vero Graecos „ἄλφαι μέλανες“ nuncupata, ab Haly Abbas ac Valesco optime notata est. Valescens illam nomine designat morphaeae rubrae. Imaginem illius veteres hanc praebent:

Maculae sub adspēctum veniunt vel in singulis corporis locis, vel in cuncta ejus superficie, apprimē in brachiis atque cruribus; in colorem plus minusve vergunt coeruleum, subatrum ac luridum; fricando, quo cuticula discinditur, lamellas, squamulas vel furtures mittunt, quae ubi veniunt, maculae ipsae rubentes apparent. Maculae attactu quidem asperae, sed super cutem sanam non eminent; aegri pruritum conqueruntur, doloresque pungentes ac urentes. Quod colorem attinet macularum, ille auctore Joanne Matthia de Gradi ad terreum ac citrinum declinat. Cuticula vel terendo solvitur, vel a macula, diu in cute perseverante, serius ultro secedit in squamulis argenteis, vel in crustis, vel postremo ubi

in exiguo maculae loco cuticula est tenera ac madida, haec decidit atque ulcus formatur eschara sese obtegendi proclive. Quamdiu maculae adhuc non asperae, quamdiu nec squamulis, nec crustis coopertae, nec in ulcera transeunt minora, tamdiu nec punguunt, nec pruriunt, nec urunt, nec valetudinem communem majori turbant in gradu. Si vero morphaea nigra ulcerum formatione in Albarum abit nigram, tunc valetudinis majores producuntur turbae. Aliorum auctores symptomatum mentionem non faciunt, quia de morphaea nigra proprie non tractant, verisimiliter autem et hic, pariter ac in morphaea alba locorum maculatorum sensus abolitus et maculae disparentes recurrentesque animadversae.

Etsi vetustissimis temporibus morphaeae nigrae nullus factus sit sermo, fortasse quia Albarum nigra sufficientem praebuit horrendis imaginibus materiem, attamen si Celeberrimum sequimur Hensler; (l. c. p. 193 — 194) cujus sententia Jobi morbus Albarum fuit nigra, morphaeam nigram jam olim notam fuisse, haud negandum est. Celsus (l. c. Lib. V. XXVIII. 19) primus maculam obscuram cum Albo comparans talibus commemorat

verbis: „Μέλας colore ab hoc differt, quia niger est et umbrae similis: cetera eadem sunt.“ Locus ejusdem auctoris insequens opinionem supra prolatam, maculam nempe obscuram aequae ac albam evanuisse iterumque rediisse, affirmare videtur: „Alphos et Melas in quibusdam variis temporibus et oriuntur et desinunt;“ sensumque deletum fuisse in macula obscura verba probant: „cetera eadem sunt.“ Quamvis Celsus „incidi enim“ dicit „cutis debet, aut acu pungi: si sanguis exit, quod fere fit in duobus prioribus, remedio locus est,“ haec tamen de principio mali tantummodo valent. Arabum mediique aevi cum planae congruant descriptiones maculae obscurae cum imagine facta, sine mora transgrediamur ad observationes recentiores. — In morbo Norvegiae leproso, Radesyge nuncupato, morphaeam nigram antecedentibus febre catarrhali atque gutta rosacea signum nanciscimur morbum prorsus evolutum indicans, quod praeter colorem, quem Pfefferkorn (l. c. p. 12) interdum vidit viridescentem, cum delineatione jam praemissa omnino congruit. — In loco, quem supra e Cel. Schilling citavi, macula quoque obscura nominata est, quae vero aliquanto differt a

descriptione nostra, cum color maculae e rubro ad pallidum tendat, ac pili locorum maculatorum flavidi sint, vel rubidi; forsitan hocce discrimen inde proficiscitur, quod hae maculae, non ut plerumque fieri solet, in Albaram nigram, sed in Elephantiasin transeunt. — Majorem rursus macularum cum nostris deprehendimus similitudinem in morbo Holsatiae leproso, (Marschkrankheit) a Cel. Struve *), praeceptore meo in aeternum devenerando, luculentissime descripto; hic pag. 6. auctor talia refert „Es entstehen bei einigen „über den ganzen Körper discrete, bald den Röhren, bald den Masern ähnliche, rothe oder „kupfrige Flecke, von der Grösse eines Flohstichs „bis zu der eines Schillings oder guten Groschens; „nur an den behaarten Theilen zeigen sich diese „Flecken nicht so deutlich, doch sah ich sie einzeln auch im Barte, und wo späterhin Geschwüre auf dem Kopfe erscheinen, da gingen diese Flecken früher vorher, machen im Barte und

*) L. A. Struve über die aussatzartige Krankheit Holsteins, allgemein daselbst die Marschkrankheit genannt, Altona, 1820.

„Kopfhaare kleine Borken (furfures), die abfal-
 „len, während andre Stellen von neuem zu bor-
 „ken anfangen. Uebrigens zeigen sich diese Flek-
 „ken allenthalben, häufig an der Stirn und Na-
 „senwurzel, am Ohre, auf dem Rücken, dem
 „Leibe und am häufigsten an den Armen und Bei-
 „nen. Ihre Anzahl ist sehr verschieden, bald sind
 „nur wenige Flecken vorhanden, bald sind sie
 „kaum zu zählen. Diese Flecken sind durchaus
 „schmerzlos, und haben eher weniger Empfind-
 „lichkeit, als die gesunden Hautstellen; die Farbe
 „derselben ist gewöhnlich kupfrig, zuweilen spielt
 „sie ins rothe, gelbliche und grünliche „et pag.
 „10 — 11:“ Bei einigen Kranken bleiben die
 „Flecken auf der Hautoberfläche unverändert, und
 „verschwinden erst lange nachher, nachdem das
 „Uebel gänzlich gehoben ist. In der Mehrzahl
 „fangen aber jetzt die Flecken an eine Feuchtig-
 „keit auszuschwitzen, die sich erhärtet und sich
 „in kleinen unempfindlichen Borken auf diese Flek-
 „ke setzt etc.

Sicuti macula alba pigmento cutis nascitur
 abnormi, ita et in macula obscura res se habet,
 hoc vero inter se discrepant, quod in macula ob-

scura manifesta cutis adhuc accedit inflammatio chronica, temporis successu in ulcerationem transiens, qua inflammatione maculam albam vacare videmus.

3. Gutta rosacea s. Gutta rosea (die böse Gesichtsröthe). Gutta rosacea, quamvis in rusticis nostratibus macula obscura rarior, tamen non desideratur, mihiq̃ue observanti pluries sese obtulit. Mox maculas percipies cutem sanam non excedentes, quamvis interdum ob pigmentum majori in copia singulis in locis depositum hanc prae se ferant speciem, praesertim supra ossa jacentes zygomatica atque maxillaria superiora, ceteroquin et in radice ac alis nasi, in mento et in angulo, quem format maxilla inferior, apparentes, forma magis minusve rotundas, ovales, vel discretas, vel confluentes, tunc formam amittentes regularem, colore aut laete rubro aut e fusco livido gaudentes, pauxillumque tantum sensu hebetes. Mox guttam rosaceam iisdem in locis paullo magis deprehendes elatam, colore profundiori, papulis comedonibusque ambitu hand spernendo, in naso praecipue atque pomis maxillarum considentibus, oblitam; haec ubi veniunt, nasus intumescit aeger-

que pruritu vexatur. Mox guttam rubeam cooper-
tam reperies non modo papulis comedonibusque,
sed et pustulis parvulis pus continentibus ac ulce-
ribus superficialibus, quae crustis tenuibus sunt
tectae. Mox denique gutta rosea ad maculam ac-
cedit aliquam obscuram, quae in alis nasi, vel
in labio superiori obvia malignissimam transit in
suppurationem nasumque externum promptissime
consumit.

Comparemus nunc nostram cum gutta rosacea
aliorum temporum aliarumque regionum. A pri-
stinis temporibus ad Avicennam usque, qui malo
nomen tribuit Albedsanem, nullum occurrit apud
auctores hujusce signi vestigium, eo magis autem
illius apud scriptores de mediae aetatis Lepra fit
sermo, qua gutta rosacea primum Lepram ante-
cedens symptoma habitum, hoc modo definitur:
Principio sola rubedo enascitur in facie, plurima
ex parte primum in naso vel in pomis maxillarum,
abhinc totam corripiciens faciem, nec modo in hac,
sed etiam in aliis corporis partibus e. g. in extre-
mitatibus manifesta. Faciei cutis obscure rubra,
mox singulis tantum in locis, mox omnino inflata,
interdum aequalis est tensa, glabra, semper vero

pruritu stipata. Papulae, pustulae, comedones et ulcuscula latius serpendo saepe omnem occupantia faciem, haud rara. Guttae rosaceae formae maligniores tumore, volumine faciei aucto et rauce-
dine perspicue sese produnt. Guilielmus de Saliceto de peiori guttae roseae gradu, qui vulgo Buzicaga s. Aura cervina nuncupatur, haec effatur:
„Signa autem ejus, dum incipit, sunt, quia tunc
„fit pruritus in facie fortis, et in capite, et in lo-
„co in quo incipit, et veniunt primo quaedam e-
„minetiae in modum inflaturae. Postremo fit una
„inflatio totalis in capite et facie, et inflantur quan-
„doque in tantum oculi, quod nec videre potest
„patiens, et per totum est rubedo cum inflatione
„multa, quae semper comitatur hanc aegritudi-
„nem.” Materies morbosa natura tam venenosa
est praedita, ut bulbos crinum inimice invadens,
capillos barbamque defluere cogat. — Num Isido-
rus sub finem sexti atque initio septimi vivens se-
culi, guttam noverit rosaceam, quamvis Hensler
(l. c. p. 89.) credat, in suspensio est, quia nempe
Isidorus, antequam de Elephantiasi loquitur, prae-
ter Leporam albam et nigram, Leporam quoque de-
scribit rubram, quae primum singulis tantum lo-

cis; postea vero cunctae cuti colorem suum imper-
 tit adulterinum. Perpaucis hisce verbis in guttam
 rosaceam certe concludendi, nemini sane est fa-
 cultas. — Longe accuratius Avicenna (Hensler. l.
 c. p. 89.) aegritudinem hoc significat modo: „Al-
 „bedsanem est rubedo extranea similis rubedini
 „ejus, in quo incipit Lepra, quae apparet super
 „faciem ejus et supra extremitates et proprie in
 „hyeme et frigore; et fortasse sunt cum ea ulce-
 „ra.” — Novissimorum circa guttam rosaceam
 temporum observationes in morbis leprosis Rade-
 syge et Spedalskhed institutae haud differunt a ve-
 terum animadversionibus. Buechner *) e. g. haec
 profert: „Die allererste Veränderung äussert sich
 „im Gesichte, welches hin und her röthliche oder
 „rothbraune Flecken bekommt. Die Flecken, wel-
 „che bald grösser, bald kleiner sind, zeigen sich
 „durch das Anfühlen gleichsam mehr hart und
 „nicht so weich, als die übrige Haut. Das Ge-
 „sicht wird mit einem ungleichen Geschwulst

*) Hensler l. c. Beilage III. H. D. Buechner's
 Nachricht von der Spedalskhed im Bergenstift.

„gleichsam überzogen etc. Das ganze Gesicht ist „geschwollen, verändert und gleicht unter dem „Gefühl einem Scirrhus, ist braunroth und blau- „licht.’ — Hempel *) qui eundem morbum obser- vavit leprosum, addit adhuc, frontem glabram atque nitentem, tanquam lardo oblitam et sub at- tactu duram esse. In quibusdam aegrotis statim similes ac in Urticaria prodeunt in fronte emin- tiaae, omnisque facies est rubicunda, in omnibus vero raucedo percipitur morbo ingravescente au- cta; hocce symptoma, ut jam protulimus, phaeno- menis adnumeratur pejorem mali gradum indi- cantibus. — Mangor **) in plethoricis atque tem- peramento gaudentibus sanguineo faciem magis rubram, quinimo lividam calidamque evadere, nec non ruborem frigore profundiorum, calore autem ac aestate laetiorum vidit. Simili modo de

*) Hensler l. c. Beilage IV. des Regiments Chi- rurgi Hempel Nachricht von der Spedalskhed im Ber- genstifte.

**) C. E. Mangor's Abhandlung von den Kennzei- chen, Ursachen und der Heilmethode der Radesyge, Altona 1799. p. 172, 173.

rubore faciei loquuntur Pfefferkorn et Holst. Ceterum horum auctorum descriptiones docent, guttam rosaceam nunc haud minus malignam, ni adhuc maligniorem esse, quam nobis unquam a scriptoribus mediae aetatis traditum fuerit. — Et in morbo Holsatiae leproso (Struve l. c. p. 90. 91.) gutta obvenit rosacea mitioribus tamen, quam in Radesyge, symptomatibus. In alis nasi nempe, in pomis maxillarum et in fronte nitor, inflatio aliqua ac rubor comedonibus parvis praeditus; auctor ille genas semel vidit profundius rubras, sinistraeque malae cutem ulcerosam.

Morbosa in reti Malpighiano pigmenti natura in gutta rosacea, cui, quod vero non semper contingit, lenis supervenit inflammatio chronica, faciliter est agnoscenda; aliquoties inflammationis verisimiliter successus, latex in cute seponitur serosus, quo facto tota facies, interdum etiam omne rume fit caput. Ubi pigmento abnormi nulla alia sese adiungunt symptomata, ibi bona valetudo non turbata, nec ulla guttam roseam inchoantem antecedunt phaenomena morbosa; ubi vero faciei enata est inflatio et pruritus magnus, corporis vires haud parum infirmari, in aperto jacet; in Bu-

zicaga nominatim, medio aevo periculosa atque contagiosa aestimata, labes totius corporis in conspectum venit.

Gutta rosea non semper in Lepram transit; ita e. g. illa, quamprehendimus in vini adusti potatoribus, omnino in illis, qui spirituosorum potui assueti sunt, nec modum excedunt, porro in mensibus inordinatis, in Syphilide, morbis herpeticis etc. ad Lepram neutiquam tendit, nec aliquam movet suspicionem. Quaestio nunc fit, quomodo hanc ab illa juste dignoscas? Principio utrumque malum eandem exhibet formam; rubor utrique est communis, idem de papulis, comedonibus atque ulceribus valet; serius demum faciei tumor signum evadit characteristicum guttae rosaceae vel Lepram antecedentis vel comitantis, cui momento si addas penitiorem causarum indagationem remotarum, multo minus vera aegritudinis latebit natura; cum vero juxta causas, quae guttam roseam, ut ita dicam, innocentem gi-gnunt, momenta exstant, quae quoque guttae rosae leprosaefavent, difficillima re vera fit diagnosis.

4. Maculae (Flecke); Lentigines (Linsen-

mäler); Panni (Maalplätze). Macularum in praegressis jam nominavi albam, obscuram atque guttam rosaceam, ubi plurima notatu digna, jam dicta; pauca tamen adhuc adjiciam. Maculae varii sunt coloris, rubri, albi, subfusci, terrei, subnigri, viridescantis. Cel. Struve (l. c. p. 86) maculas in leprosis suis aegrotis ut plurimum observavit e cupreo rubras, raroque tantum in facie in cupreum vergentes — Maculae saepe innoxiae, aëris radiorumque solis influxu productae, vel e corporis humoribus in cute depositae sunt; quae autem Lepram futuram significant, sensationibus molestis, ciborum appetentia deleta, pruritu et sensu urente sunt comitatae; in singulis enascuntur corporis locis, mox evanescent, mox regrediuntur, quae cum pluries repetitae fuerint vices, singula perstat macula, signum Leprae inveteratae genuinum aestimanda, a qua maculae super totum procedunt corpus, primordio sensu tantum hebetes, postremo autem prorsus destitutae.

Panni maculae sunt super majores locos expansae, varii coloris, super cutem non elatae; magnitudinem ergo si excipias, maculis panni

sunt simillimi. In Lepra glabra variegata eorum uberius sermo fiet, quare hic nonnulla modo sufficiant additamenta. Secundum Gersdorf panni nucis avellanae ac, Argelata testante, lentis colore pessimi sunt praesagii; praeter hos panni etiam occurrunt e fusciorubentes, lividi atque nigrescentes (livores, nigredines); initio colore gaudent vigente, serius obscuriori, sub tactu sunt molles, sentiendi facultate primum minori, successu autem temporis summo in gradu destitutae. Panni nec a Norvegiae, nec ab Holsatiae (Struve l. c. p. 83.) observati sunt medicis.

Lentiginem semel animadvertisse credo in puella rossica quatuordecim annos nata, quae in Clinico nostro suscepta fuerat. In toto corpore, apprimè in extremitatibus maculae parvae aliquo interjecto temporis spatio papulae fiebant magnitudine lentis et ultra, notabili cum eminentia, coloris e rubro liveutis, in altissimo loco squamulis tectae. In cruribus aegrota fricando ob pruritum crustulas excitaverat. Efflorescentia haec diu se opposuit aptissimae eidemque validiori tractationi, diuque adhuc post sanationem, ubi Lentigines considerant loci, colorem retinuerunt rubrum,

Veterum lentigines lentis sunt magnitudine, super cutem surgentes sanam, colore rubente, subfusco, coeruleo, flavescente atque subnigro; maximam suspicionem lentigines rubentes suscitant et subfuscae, ad quas etiam Hensler (l. c. p. 75. 76.) animadvertere suadet. Exanthema aliquod a cel. Struve (l. c. p. 16.) relatum, omnem totius corporis obsidens superficiem, huc referri debere videtur.

Quoad coenaesthesin colorisque cutanei mutationem his in signis Lepram praesagientibus, omnia de hac re in macula alba et obscura dicta, hic quoque locum tenent ideoque praetermitti possunt.

5. Volatica. Serpigo. Impetigo. (Flechten, Grinde, Schorfe). Volatica s. Serpigo nil aliud est, nisi macula vel pannus in Lepra squamosa adhuc describendus. Impetiginem quoque majorem serpiginis gradum, in nostra inveniemus Lepra crustosa atque ulcerosa.

In designandis his Leprae symptomatibus prodromis maximum inter mediae aetatis medicos regnat dissidium, saepeque illis nominibus morphaeae veniunt. Hoc vero conveniunt, quod ser-

piginem semper uno loco ponant cum impetigine, quo, auctore Hensler, (l. c. p. 54.) concludere licet, hisce denominationibus illos notare tantum voluisse, exanthema modo fugax, modo perstans fuisse. Utrumque malum siccum quidem, sed, Theodorico teste, incitatione et pruritu, ubi diutius perseveraverit, ulcera genuit; ceterum gradu modo inter se differre videntur, ita quidem, ut volatica in impetiginem, haec vero in Albaram transierit nigram.

Volatica s. Serpigo sententia Celeberrimi Hensler (l. c. p. 55.) sola est cutis affectae asperitas cum squamularum formatione et pruritu, quae saepius apparet, evanescit ac recurrit, saepe autem in macularum et striarum forma remanet. Huc, quae vulgo „Ringwurm” vocatur decoloratio orbicularis, in cuius media parte cutis est sana, pertinere videtur. Quamvis non ubicunque volatica Lepram sit symptoma indicans, nihilominus tamen semper est suspiciosa; in Holsatiae leprosis Cel. Struve (l. c. p. 15.) diligentius illam observavit.

Impetigo (rändiger Grind, Gersdorf) vehemente sub pruritu atque sensu urente squamas et escharas, ac secundum Theodoricum et ulcera gi-

gnit; quibus Jo. de Gadesden (Hensler l. c. Exc. p. 54.): „et si curentur” addit „loca, remanent depilata, vel cum pilis parvis et gracilibus.” Impetiginem, cum in Albaram transeat nigram, Struve quoque (l. c. p. 81.) invenit in leprosis suis.

6. Furfures. Alopecia, Mentagra, (Kopfschabe, Glatzkopf, Glatzkinn). Furfures in nostris aequae atque in Holsatiae leprosis (Struve l. c. p. 6. et 20.) antecedentibus stigmatibus vel papulis minoribus, vel interdum pustulis minutissimis in suppurationem transgressis oriuntur in parte capitis capillata.

Furfures, veterum Porrigo, tanti olim momenti signum Leporam antecedens existimabatur, ut Haly Abbas (Hensler l. c. Exc. p. 6.) in emendis servis suaderet: „ipsius „capitis cutem perspicere, ne forte sint in ea furfures, aut Sahafa, aut pustulae, aut vulnerum maculae profundae.” — Jam Celsus (l. c. Lib. IV. 1.) symptoma hoc non esse „sine aliquo corporis damno” contendit.

Alopecia in Lepra quidem occurrit esthonica, eademque in nonnullis Esthoniae regionibus frequentissima esse fertur; num vero Leprae sit sym-

ptoma prodromum, decernere non ausim; idem fere mihi amicissimum sentire Doctorem Meyer *) haec ejus comprobant verba: „Alopecia vera an „morbum comitetur nec ne futuris reservo experi- „mentis; certe non prae se fert speciem leprae in- „incipientis.” Ne postules, mali ut tibi praebeam imaginem semel modo a me visi in rustico aliquo esthono, in quo cicatrices ulcerum adhuc in conspectu erant leprosum; aliorum ergo consilio utamur scriptorum, necesse est.

Alopecia capillorum barbaeque est defluxus ulceribus productus; pilorum indoles et color est mutatus. Distinxerunt alopeciam a calvitie (φαλάκρωσις) quae non tam acri, ac illa et maligna nitens materie, nec coloris pilorum genuit mutationem. Aliquoties in locis crinitis volaticae atque impetigines enascebantur albae, obscurae, in flavum tendentes colorem, quae, quamvis exanthemata sicca, irritando ac pruriendo altius descendebant in cutem et ulcera producebant mi-

*) G. E. Meyer. Quaedam de morbo leproso inter rusticos esthanos endemico. Reval. 1824. p. 37.

nora ; aliquando fortasse et exanthemata humida reperta, cujus testimonio insequens veteris auctoris Haly Abbas locus, jam in furfuribus citatus, esse videtur: „Dehinc autem ipsius capitis cutem „perspice, ne forte sint in ea furfures, aut Saha- „fa, aut pustulae, aut vulnerum maculae profun- „dae.” Capilli ipsi graciles fiebant, sicci, laxi, et in apice fissi; bulbos eorum multifario alienatos fuisse modo, non est, quod moneam. Aegritudinem recte agnoscendi causa de Vigo notam addit haud exigui momenti, e figura nempe Alopeciam cognoscendam esse, quae ut plurimum sit rotunda; nec Celsus aliud sentisse videtur Alopeciae nomen tribuens Areae. — Alopecia non modo apud Arabistas, atque medio aëro signum erat suspectum, sed etiam vetustissimis temporibus, cujus argumentum praebet Biblia sacra (Lib. Levit. Cap. XIII. vs. 29. etc.) in qua talia occurrunt verba: „Vir, sive mulier, in cujus capite vel „barba germinaverit lepra, videbit eo sacerdos. „Et si quidem humilior fuerit locus carne reliqua, et capillus flavus, solitoque subtilior; contamina- „bit eos, quia lepra capitis, ac barbae est” etc. — Inter auctores orientis atque occidentis solus Simon

de Cordo varietatis alicujus alopeciae mentionem facit, quae a vera alopecia nonnisi figura sit distincta, cum ductu serpentino a capite vel collo decurrat. — Nostris temporibus alopeciam passim animadvertimus, nec tamen symptoma Lepram antecedens, sed concomitans, quod nominatim in morbo Radesyge auctoribus Mangor (l. c. p. 185.), Pfefferkorn (l. c. p. 22.) et Holst (l. e. p. 21.) provectionibus tantum se exhibet in gradibus. — Cel. Struve alopeciam veram in leprosis holsaticis raram quidem esse refert, sed nonnulla tamen citat exempla.

Mentagram in nostris aegrotis leprosis nec ipse vidi, nec ab aliis unquam visam esse memini, quare ad alios aliarum Leprae formarum confugio scriptores, inter quos veteres signum hocce, merito ni fallor, non vilipendebant. Quam nobis Plinius pinxit, mentagra in mento exordiens, ad reliquam faciem, collum, pectus extremitatesque transgrediens contagiosa erat, quod alii quoque confirmarunt. Quia ductu sese expandit serpentino, Tyria dicta est. — Moses, ubi de alopecia loquitur, mentagram memorat, nec minus eam novit Celsus, cum de Area Alopecia: „fit et in

capillo" dicat „et in barba" — Arabistae haud proprie eam pinxerunt. — Celeberrimo Gersdorf optime innotuit, nec non viro clarissimo Hensler (l. c. p. 28.), cui semel obviam se tulit in Lepra tuberculosa, cujusque de hac re ipsum audias sermonem: „Augenbraunen und Kinn sind nach „und nach und jetzo fast ganz aller Haare beraubt. „Am ganzen Kinn ist viel weisslicher Schurf, wo „mit sich die Oberhaut abblättert, und wie Kleien „(furfures) abfällt; dgl. ist an mehr Stellen des „Gesichts. Am Kinne am meisten kommen auch „wohl Flecken und Köpfe darauf, wie ein Nasen- „delkopf gross und mit Eiter angefüllt." — Optimam nobis nuperrime mentagrae, nomine „Dartre pustuleuse mentagre (Herpes pustulosus mentagra) praebuit imaginem Alibert *), quam ex parte verbotenus hic reddo: „Aujourd'hui, cette „Dartre est formée par trente ou quarante petites „pustules, plus ou moins grosses, tantôt rapprochées, tantôt éloignées, ayant pour base une

*) Description des maladies de la peau. par J. L. Alibert. Paris. 1814.

„peau maculée , cicatrisée et raboteuse. Chaque
 „petite pustule , après que le pus en est sorti , of-
 „fre une forme d'entonnoir, dont la partie la plus
 „évasée est rouge et enflammée ; les pellicules qui
 „recouvrent ces pustules sont minces, d'une cou-
 „leur blanche, s'enlèvent facilement. La couleur
 „de la Dartre diffère encore selon que celle - ci
 „est enflammée, sèche ou humide. La matière
 „qu'elle fournit, est tantôt un pus blanc, tantôt
 „un pus sanguinolent; d'autres fois, c'est une ma-
 „tière séreuse, roussâtre, très fétide, dont le
 „malade compare l'odeur à celle des marécages.
 „Par intervalles, le malade éprouve des déman-
 „geaisons intolérables, sur-tout quand la Dartre
 „est à son début. Les douleurs sont aussi très-
 „considérables lorsque le pus est liquide et sans
 „consistance; lorsque les symptômes locaux sont
 „portés à un très - haut degré, il survient une
 „chaleur générale très-forte, l'insomnie et quel-
 „que fois la Fièvre avec éruption de taches rou-
 „geâtres, qui ne s'élèvent guère au-delà du ni-
 „veau de la peau, et disparaissent en partie quand
 „la Dartre du menton est très-humide.” — Neque
 in Lepa norvegica, neque holsatica deprehensa

est mentagra, quamvis Cel. Struve (l. c. p. 85.) semel viderit cuticulam in locis barbatis squamulis secedentem, in aliis autem aegrotis ulcera crustis majoribus tecta; pili nihilominus remanserunt integri.

Crinum in morbis leprosis defluxum non vitiosa, vel imperfecta nutritione, sed degeneratione potius ac destructione bulborum universali niti vel id jam docet, quod crines, ubi causa fuit nutritio impedita, regenerentur interdum, quod vero nunquam accidit, ubi destructio bulborum causam praebuit defluxui.

Magnam aliquando in mentagra functionum, quibus peragendis sani pares sumus, adesse posse, ac re vera adesse labem, quis est, qui dubitet? Quemne porro fugiat inflammatio cutis chronica atque pigmenti vitiosa indoles?

7. Pustula s. Sahaphati. (Die Finne). Pustula ubique regionum nota, in Lepra quoque nostra, ut jam dixi in gutta rosacea atque furfuribus, locum obtinet, sed neutiquam ejus symptoma pathognomonicum, e contra potius aliorum morborum e. g. Scabiei, Syphilidis etc. cum Lepra

complicatorum index, cui sententiae jam de Vigo annuit et Hensler (l. c. p. 82 et 83.) dum exanthemata leprosa cuncta fere sint sicca, nec non Cel. Struve (l. c. p. 89.), qui magnam harum pustularum cum Corona venerea agnoscit similitudinem. Quae cum ita se habeant, multos hic adferendi veteres auctores, superfluum autumans, unicum solummodo cito Guilielmum de Saliceto (Hensler l. c. Exc. 34.), qui „Signa” ait „quod fiat a phlegmate salso, sunt latitudo pustularum sub naso, aut maxillis; et sentit patiens cum eis pruritus, notabilem, et apparet humiditas in eis, quandoque alba, quandoque citrina, et apparent circa istas pustulas crustae quaedam parvae etc.” — „Illarum vero, quae sunt ex cholera adusta, signa sunt opposita, quia tales sunt minuti corporis et acutae summitatis, citrinae, inflammatae, rubrae, privatae humiditate satis multa fluente; et sentit patiens ex illis dolorem et mordicationem acutam in collo et facie” hoc tamen adhuc adjiciendum puto, quod veteres pustulam nonnisi in fronte, collo, praecipue vero in facie apparuisse retulerint, quia de sententia Cel. Struve (l. c. p. 89.) vel illis in partibus creberrime erupit,

vel quia, quae in aperto jacuerunt, majori observata fuerunt cum attentione.

Inflammationem cutis ad formandam pustulam necessariam esse, prurituque illam molestias afferre aegrotis, nemini latet.

Pars II.

Esthonicae Leprae cutis formae singulae.

Perstrictis nunc phaenomenis Lepram futuram significantibus ad Lepram ipsam ejusque species antequam progredior, morbus est definiendus, cuius periculi plurimi auctores, rem silentio praetermittentes, agnoscunt difficultates, quas vero alii non verentes, definitionem in lucem edunt, quae vel omnibus Leprae speciebus non consentit, vel omnino limitibus angustioribus coarctata est. Cel. Sprengel *) ita Lepram definit: „Cachexia

*) Curt. Sprengel Instit. med, Lips. 1819. Tom. IV. p. 581.

„contagiosa, quae vel maculis sensu destitutis,
 „vel herpetibus urentibus incipit, perficitur au-
 „tem ulceribus malignis, vel foeda cutis per squa-
 „mas deturpatione vel tuberibus etiam membro-
 „rum durissimis sensuque omni carentibus, Lepra
 „vocatur.” Vocabulum „contagiosa” non ubi-
 cunque valere, cum non omnes contagio leproso
 inficiantur ac peculiari organismi receptivitate eo
 opus sit, sat constat; porro in hac definitione, in
 signis mali characteristicis manifeste posita, plura
 quidem relata, alia autem, nec minoris pretii
 symptomata sunt omissa; denique Vir summe ve-
 nerandus in exitus potius, quam in prima initia
 attentionem direxit, quae vero novisse maximi
 est poudervis. Lustremus, ut aliquanto facilius red-
 datur definitio, ratione animoque symptomata mor-
 bi essentialia. Moses in Lib. Levit. Cap. XIII.
 „Si tumor „inquit” albus est in cute ipsa, et mu-
 „tavit pilum in album, etiam si qua sanitas carnis
 „vivae sit in tumore illo vs. 11. Lepra inveterata
 „est” et in Lib. Numeror. Cap. XII. vs. 10.: „ecce Mir-
 „jam Leprosa erat, alba sicut nix, cumque respe-
 „xisset Aaron ad Mirjamam, ecce leprosa erat”
 quo cutis colorem mutatum signum perspicimus

gravissimum. — Paulus Aegineta (Schilling. l. c. p. 5.) aliud affert signum pathognomonicum: „Lepra altam cutem orbiculatim depascitur et piscium modo squamulas ex se remittit,” et Schilling (l. c. p. 6.): „atque ego duos inveni characteres certos et constantes: primus est mutatus cutis color etc. alter Insensibilitas partis affectae,” quibus aliud haud minus aestimandum adjicerem a Paulo Aegineta jam memoratum, formam nempe rotundam, qua maculae ac eminentiae inchoant latiusque serpunt leprosaе, characterem, ni fallor, Insensibilitati, quae morbi initio minima modo est, dignitate praeferendum. — Talibus nitens auctoritatibus propriaque instructus experientia, hanc Leprae proferre definitionem ausim.

Lepa morbus est partim in inflammatione cutis chronica, partim in pigmenti cutanei indole mutata positus, modo contagiosus, modo non contagiosus, maculis se prodens orbiculatis, eademque forma latius serpentibus, multicoloribus, sensus plus minusve expertibus diversumque, prout diversae ejus sint formae, consequentibus exitum

Nec minus in dividenda Lepa impedimen

obviam sunt. Divisionum maxima quidem, principio autem nullo fixo positorum, exstat caterva, cui sententiae Albaras nigra inserviat, quo nomine tres Leprae formae, crustosa scilicet, ulcerosa atque squamosa veniunt, ejusdemque errores modi frequentius occurrant in morbo tot species amplexante, necesse est, ni principiis probe exploratis nisus fueris. Prima initia ac decursus macularum leprosarum, quae Cel. Struve maximi facit, singulas re vera species optime designant. Maculae forma circulari inchoantes et latius procedentes, ambitu gaudentes mox majori, mox minori, colore sese offerentes vario, vel cutis superficiem non superant, vel super illam eminent initio atque ubi in decursu plures ad formandam majorem conflunt maculae minores, vel denique ad marginem solum periphericum elewantur, quoinde divisio proficiscitur in Lepram glabram, squamosam. crustosam, atque ulcerosam, quas mox descripturus sum.

1. *Lepa glabra* (der glatte Hautaussatz).

Lepa glabra in abnormi potius posita est pigmenti formatione, quam in chronica cutis in-

inflammatione, in cuius defectum pruritu doloribus-
 que huius Leprae nec signis prodromis, nec syn-
 chronis, nulloque in macularum circuitu rubore
 inflammatorio, concludere licet. Insignita est Le-
 pra glabra maculis orbicularibus, sensu vel hebe-
 tibus, vel destitutis, quae varii sunt coloris di-
 versaeque magnitudinis, super cutem nullatenus
 prominent, nec ullam sanitati adferunt noxam no-
 tabilem. Maculae quo minores et quo magis dis-
 junctae, eo magis sunt orbiculatae, quam vero, si
 super cunctum extensae sunt corpus et in unum
 coalescunt, formam magis minusve amittunt. Sen-
 satio locorum maculatorum initio minime tanto in
 gradu, quanto ingravescente fit morbo, est abo-
 lita. Maculae colore tinctae sunt mox albo, fla-
 vido, rubicundo, subfusco et coerulante, ple-
 rumque non mero, sed immundo. Magnitudo ea-
 rum aliquot linearum et unciarum excedit diame-
 trum, ita ut aliquando haud parva ab iis obru-
 ta sint corporis loca. Quae parvae sunt, celer-
 rime amplificantur, quae vero jam initio majori
 apparent ambitu, nullum experiuntur augmen-
 tum. Interdum asperitatem perspicere censebis
 in maculis, attrectando autem te errasse elucebit.

nam species illa eo enascitur, quod cutis majori inducta est pigmenti copia.

In hac Lepra bona valetudo parum mutata est, in hominibus modo sensibilibus ante mali eruptionem motus offendimus febriles, dolores rheumaticos etc. quae vero pathemata apparentibus maculis cedunt, sicuti idem crebro fit in variolis, in scarlatina aliisque exanthematibus, ubi normali affectionis topicae decursu summum aliquando periculum subito removeatur, itaque in nostro quoque malo natura seminium morbosum ab internis gravioribusque detinere, alioque in organo minoris momenti collocare studet. Quod quamvis neminem fugiat, tamen ob egregium de hac re sermonem Celeberrimum afferre liceat Alibert (l. c. p. 121): „En effet, pendant que la peau „se flérit et se décolore, pendant que le tissu cellulaire s’altère et se tuméfié, à un point extrême, „pendant que le corps entier se détériore, jusqu’à „devenir meconnoissable, les fonctions intérieures se maintiennent souvent dans l’intégrité la „plus complète.“

Lepra glabra, prout variae sint maculae,

in Lepram glabram albam abit et variegatam:

a. Lepra glabra alba (der glatte weisse Haut-
aussatz).

Lepramglabram albam nostris in regionibus nonnisi semel vidimus in rustico aliquo, quem, cum curae sese subtraxerit, accuratius observare non licuit. In pectore, abdomine et extremitatibus superioribus maculae obviam erant albissimae, cute sana humiliores, magnitudine unciarum duarum diametrum superantes; locis pilis detentis pepercerant, quare pilorum decolorationem non observavimus: loca colore inducta morbozo omni fere orbata erant sensibilitate, ita ut sine ullo aegroti dolore acum, cuti intrudere potueris ad lineae unius usque profunditatem; sensatio communis nullatenus erat laesa; dolores rheumatici, qui macularum eruptionem antecesserant, hisce apparentibus plane evanuerant.

Haec Lepra antiquis temporibus, inter Ebraeos potissimum frequens, medio aevo haud rara, hodierno quoque tempore occurrit in regionibus occidentalibus, nominatim in Arabia, nomine Baras. Moses malum perfectum, „Zaraah“ vocat, Graeci „ἀλφός“ et „Λεύκη“, Hippocrates

„*Φοινικὴ νόσος*“ (quia inter Poenos grassavit illisque verisimiliter in Graeciam translatum est), Arabes „Albaras alba“; Celso denique quarta est Impetigo.

Lepram albam cum morphaea alba, quamvis utrumque malum satis sit distinctum, olim confuderunt. Macula alba non semper in Lepram transiens albam naturae artisque auxilio tollenda est, quod rarius contingit cum Lepra alba, quae majoribus saltem in gradibus quoque contagiosa est, quod in maculam albam nunquam valet. Fortasse haec confusio ex observatione, maculam albam aliquoties Lepram antecessisse albam, orta est; hoc autem non semper accidit, nam interdum maculae obscurae et rubrae, forsitan et pustulae illius erant prodroma.

Insequentem nunc Leprae albae delineationem diversis ex auctoribus collegi:

Plerumque Lepra alba, nullis signis praeviis, subito erumpit post animi pathemata, imprimis post terrorem, interdum etiam e morphaea alba ortum ducit et hic maculae colore lacteo, turbide albo, non elevatae, discretae, magis magisque increscunt, magnos cutis occupant locos ac maxi-

mo in gradu omnem cutis superficiem; nunc nimia fit cutis albificatio, maculae nitent, colore sunt niveo et summe mirae in Aethiopum cute. Pili, quorum in morphaea alba nulla mutatio, albi redduntur vel cani, lanugini similes, defluunt, ac loca, quae obsederunt, iis sunt immunes. Maculae, e quibus in morphaea alba acu pungendo sanguis adhuc elici valet, hic non nisi humorem edunt serosum, sensuque vacant; cutis trita nullum ostendit ruborem, sed colorem retinet album, cute sana magis est depressa, apparetque manifesta asperitas in tactu. Morbus, sicuti hic descriptus est, diu immutatus cutem detinere valuit, sed haud semper sola cutis manens foeditas, morbus evasit verus cutaneus, cuti subjacentes aggressus est partes, telam cellulosa, musculos, ossaque, talique sub conditione, auctore Hensler, a veteribus singularis Leprae species ratus, nomine Tyriae signatus est, quod sequente loco valide comprobatur (Lib. Levit. Cap. XIII. v. 10 et seqq): „Si in Leprae affectu animadvertatur tumor albus in cute, factaque sit pilorum, in illa in album mutatio, et insit in cute caro viva; lepram esse in corporis cute inveteratam.

„Sin autem lepra effloruerit in cute, et totam mor-
 „bidi cutem a capite ad pedes occupaverit; tum
 „morbidus purus judicandus erit.“ Primo momen-
 to Mosem Lepram Tyriam, ultimo vero Lepram
 albam notare voluisse, clarum est. — Constan-
 tinus Africanus morphaeam albam loco ponens
 Albarae albae, quam hanc ob causam apud eum
 non invenimus, in Libro suo de Elephantiasi c. 17
 inter alia haec fatur: „Si de phlegmatis vitio,
 „corpus glandinosum efficitur, et nimia humidi-
 „tas per totum corpus, caro quoque emollitur,
 „cutis alba videtur“ Eadem fere verba Theodo-
 ricus Hensler. l. c. Exc. p. 33) profert.

Optimam Leprae Tyriae Gilbertus Anglicus
 (Hensler l. c. Exc. p. 87.) et Gersdorf prae-
 buerunt imaginem. Signa antecedentia maculae sunt al-
 bae, longe majori albedine praeditae, quam cu-
 tis sana, nimius pallor faciei praeter naturam
 et multi alfi et morpheae albae et spurcitiae (Gil-
 bertus.) Cutis inflata est, quasi subtracta et lu-
 cida, mollis, dealbatur, et aqua super eam dis-
 persa non cohaeret; phlegmatis in ejus compagem
 infusione hydropico quasi tumescit modo, prae-
 sertim in extremitatibus. Gersdorf faciei colo-

rem hand multo a normali vidit abhorrentem. Fricando cuticula decidit farinae, vel furfurum, squamularumque albarum ad instar. Nonnunquam et rubrositates (Vitalis de Furno) conspiciuntur. Sub cute excrescentiae prodeunt tuberculosae, ab auctoribus cum glandulis comparatae tumefactis; hisce mole numeroque adauctis, cutis dehiscit, redditur rimosa, viscidumque effundit laticem, crustis escharisque indurescentem, quae subinde a cute separatae decidunt, ita ut cutis quotannis decies vel duodecies renovari dicatur, cui processui morbus nomen debet. „Tyria dicitur a tyro serpente. Sicut illa de facili deponit spoliū, ita, qui laborat hac passione, cito deponit cutem.“ (Gilbertus). Ulcera emergunt cutanea, confirmantibus Gilberto et Gersdorf, quia phlegma in putredinem abit. Caro musculorum pallida fit, maximam sanguinis indicans labem. Morbo ulterius progrediente ungues destructi, deformes evadunt, quinimo postremo labuntur. Facies tumefacta, oculi humoribus scattent, ob nasi tumorem aegrotus spiritus rite trahere nequit, vox rancisona, supercilia inflata, palpebrae inversae, gingiva et labia corrupta san-

guinem effundunt, salivatio conspicua, barba atque supercilia defluunt; urina semper alba et quasi saniosa, nunquam propemodum aegri diarrhoea immunes, debiles et dissoluti et cum quadam squalida et rugosa habitudine; sanguis e vena missus partibus abundat aquosis; denique organismus succumbit accedentibus in posterum tumoribus oedematosi et febre hectica.

Mosem non modo Leporam albam, sed et Tyriam novisse, jam supra monui — Seneca (Quaest. nat. III, 25.) aliam Vitiliginis speciem „Foedam ex albo varietatem” nominat. — Omnium optimam Leporae albae imaginem orientis pinxerunt auctores, inter quos Serapion, Rhaze alique excellunt. — Scriptores autem occidentales aliis Leporae speciebus rarius observaverunt Leporam albam, quae et novissimis temporibus passim visa est. Schmiedel *) e. g. duorum aegrotorum, secunda in periodo morbi versantium, scripsit historiam, quae cum imagine jam facta

*) Cas. Christoph. Schmiedel de Lepora Disput. Erlang. 1750 in Haller Disput. Tom. VI.

tam bene congruit, ut nullus dubitationi sit cam-
 pus, eundem cum Tyriasi esse morbum; dolendum
 autem, quod morbi incipientis nil nobis innotuit.
 Ut rectam hujus mali teterrimi accipiamus imagi-
 nem, hos illius auctoris adduco locos: „Super
 „totum corpus nempe crusta instar nivis congl-
 „ciatae albissima fuit, et fere eam formam exhi-
 „buit, quasi multa et crassitie notabili incumben-
 „te farina conspersa esset. Adspectus aegri hor-
 „rendus fuit, caput totum tumidissimum, rubens
 „cum tuberibus multis circa frontem, et squamis
 „ubique, ne parte quidem capillata excepta, te-
 „ctum: facies albissima, crusta undique ad mini-
 „mum quoque punctum fere tecta exstitit etc.
 „Manus praeterea inflammatae, e quibus, uti ex
 „aliis partibus nil minus quam pus, sed merae
 „squamae sunt redditae, magna cuticulae frusta se-
 „mel in uno aegro chirothecam fere integram imi-
 „tantia solvebantur, et quod residuum fuit al-
 „bissimum, et in plicos rugasque coivit. Totus
 „truncus similiter ubique desquamatus est; pedes
 „vero admodum tumidi, usque ultra genua, et
 „crustae ad volae manus magnitudinem et ultra
 „abscedentes dependerunt, subjacente cuticula

„rubente. Lecti in quibus cubnerunt aegri, squa-
 „marum tanta quantitate quotidie referti depre-
 „hensi sunt, quantum volae aliquot capiunt. Sem-
 „per nova cuticula ruberrima quidem jam suppo-
 „sita deprehensa est, brevi tamen ipsa similem
 „elevationem ibi passa est, et in crustas subinde
 „efflorescens, pari modo iterum atque iterum de-
 „squamata est.“ Signa in descriptione supra data,
 et hic non desunt; quae vero minoris sunt mo-
 menti, propter limirum angustias omisi; at unum
 desideramus gravissimumque symptoma, scilicet
 „ulcerationem, quae, cum Gersdorf „phlegma
 „corruptela putredinem inire“ dicat, essentialis
 fuerit, necesse est; sed fortasse morbus illum, in
 quo ulcera apparent, gradum adhuc non nactus
 erat. Cum Lepra squamosa atque crustosa si quis
 morbi historiam comparare velit, respiciat, quae-
 so, in squamas et crustas, quae, ut infra osten-
 detur, in illis nunquam tantam, quantam hic adi-
 piscuntur magnitudinem. Tubercula in fronte,
 quae hac in historia occurrunt, neutiquam nostrae
 contradicunt opinioni, Lepram fuisse Tyriam,
 cum Lepra alba in Elephantiasin transeat per Le-
 pram Tyriam, cui signa sunt characteristic ex-

crescentiae illae tuberculosae. — Primo jam intuitu Tyriam agnoscimus in aegra aliqua, cujus historiam Henslér (l. c. p. 351.) nobis refert.

b. Lepra glabra variegata (der glatte verschiedenfarbige Hautaussatz).

Insignita est haec quoque Lepra maculis circularim procedentibus diversae magnitudinis variique coloris. Maculae a lentis ad volae manus usque ambitum et ultra, colore sese exhibent e puniceo fusco, e flavo fusco atque subcoeruleo, nunquam autem albo; in omnibus prope conspicuae corporis partibus, exceptis pilsois, praeprimis in extremitatibus, in natibus, verumtamen et in facie, pectore, reliquoque in trunco, vel subito prorumpunt, tunc majores cutis occupant locos, nec amplificantur, primum pallidiores sunt, postea magis obscurae fiunt, vel lente oriuntur e maculis minoribus, sensim sensimque circulo amplificandis, subinde profundius tinguntur. Super cutem non surgunt, sed aliquae surgere videntur in margine, cum majori in copia pigmentum accumulatum est. Ceterum maculae ita amplificantur, ut locus primitus affectus aliquatenus naturalem accipiat cutis colorem, ambitus e contra unius vel duarum linearum

latitudine maxime sit coloratus; quod, exoptis
 natibus, ubi media macularum pars colorem re-
 tinuit haud parum profunde coeruleum in extre-
 mitatibus superioribus alicujus aegrotae animad-
 verti. Color macularum nunquam sincerus, sed
 potius mixtus, immundus, in brachiis e flavo
 fusco vergebat in fusciolem, in pectore puniceus
 et in clunibus squalide coeruleus, lividus erat.
 Faciei maculae, quarum recentiores puniceae,
 diutiusque perstabant, e coeruleo rubrae, (hae
 in mento atque alis nasi obviam erant) a reliquis
 aliquantulum eo differebant, quod color earum ae-
 qualis, in margine non erat obscurior, nec ulla
 cutis visa est eminentia fallax. Formam rotun-
 dam maculae quidem minores retinebant, majores
 autem, brachiorum praesertim, cum ovali eam
 mutaverant; in clunibus, quia confluxerunt ma-
 culae irregularem praebebant formam rotundam.
 Sensibilitate locorum affectorum non plane dele-
 ta, nostra aegrotā diitorum contrectationem sat
 bene percepit. Maculae autumnō hyemeque ap-
 paruerant, aestate insequente ex oculis aufuge-
 runt, altera hyeme denuo apparuerunt, nullam-
 que aegra nec ante proruptum malum, nec eo

praesente conqueri potuit bonae valetudinis turbas. Num hae vices eruptionis macularum atque abitus pluries repetantur, frequentibus, quibus egeo, experimentis investigandum est.

Nullam in hac Leprae specie reperimus inflammationem cutaneam, sed pigmentum abnorme causam sistit proximam.

Lepra glabra variegata quam proxime accedit Lepram crustosam atque ulcerosam, in quibus pigmentum morbosum in planitie singularum perspicua est macularum, verumtamen ab illis hoc discrepat, quod nunquam se obtegit crustis, nec ulcera formet. Lepram squamosam nullatenus adaequat, cum ne minima quidem cuticulae desquamatio adsit.

2. *Lepra crustosa* (der borkende Hautaussatz).

Lepram crustosam agnoscimus maculis orbem exhibentibus itaque ulterius serpentibus, margine circumdatis paullo elatiori, mox maioribus, mox minoribus, vario colore, prurituque stipatis; in omnibus corporis partibus obviae sunt atque inflammationi ortum debent chronicae, cujus se

quela serum transsudatur viscosum, quod in crustas abit majores minoresve, vel crassiores, vel tenuiores. Maculae initio orbem formant, serius autem, dum aliae in ambitu remanent crustae labentibus aliis, formam adipiscuntur irregularem; insignem exhibent formam rotundam illis in locis, quae figura sua non impediunt, quo minus maculae evadant circulares, e. g. in natibus, in femore, mammis aliisque locis majori extensione gaudentibus; interdum, *Zonae Zosteris* ad instar dimidium modo formant circulum, quod Cel. Struve *) pulcherrime pingi jussit. Quod macularum attinet magnitudinem, illa mox linearum, mox unciarum aliquot diametrum aequat, vel imo superat. Macularum eruptio pruritu concomitatur, qui in decursu non evanescit, sed potius, ubi causae agunt mechanicae, ad eximium tollitur gradum, ut aegri vix eum perferre queant. Maculae apprime in extremitatibus natibusque, ceteroquin et in facie aliisque partibus inveniuntur, talique fere modo crustas formant;

*) L. A. Struve über Diät- Entziehungs- und Hungerscur. Altona 1822.

vel integrae eademque minores maculae a latice viscido, sub cute collecto in altum tolluntur, vel idem processus pathologicus in ambitu macularum earundemque solum majorum conspicuus fit; ille latex per cutem transsudatus indurescit, crustasque format, quae, si aliquamdiu manserint, duriores et sicciores redditae, delabuntur, quo facto circulus majorum macularum periphericus latius extenditur; idemque processus in recentibus incipit locis. Cutis in centro macularum recens eruptarum squalida rubra, vetustorum squalide coerulea, aliquando plane laevigata, aliquando squamulis tenuissimis argenteis, rarius gracilibus squamis cinereis cooperta est. Quo longius expanditur margo periphericus, eo magis locus pristinus similis redditur cuti sanae. Crustae ipsae mox majori, mox minori sunt volumine, raro tamen unciae magnitudinem excedunt, in margine externo cuti admodum adhaerent, varia offenduntur crassitie, sex linearum vero magnitudinem vix unquam egrediente. Novae crustae molliores, veteres duriores et obscuriores haud raro viridescunt. Cutis crustis subjacens prurit, potissimum post laesiones mechanicas, quibus a-

gentibus ulcera prodeunt verrucas specie imitantia, rubra, inaequalia, e quibus parum puri egreditur, sanguisque facile emanat; haec ulcera nunquam sponte oriuntur, sed solum causis mechanicis, quo Lepra crustosa ab ulcerosa utique differt. Loca crustis prius oblecta speciem adipiscuntur albidam, splendentem, argento similem nunquam disparentem; attamen marginem in circuitu elatum amittunt. Quemadmodum maculae in Lepra glabra variegata ultro cedunt, ita et hic interdum maculae disparent, crustae solvantur, novaeque maculae et crustae gignuntur alio tempore, alioque in loco,

Molestiae tantum leviores aegrum invadunt, ac dolores rheumatici cutis foeditatem aliquando praegredientes, hac enata, auferuntur. Notandum adhuc, non modo quo maculae apparent tempore, sed in seriori quoque decursu aegros admodum magnum emittere odorem hircinum,

Lepra crustosa ob pigmentum decoloratum Lepram glabram, ob desquamationem in planitie macularum Lepram aemulatur squamosam.

3. *Lepra ulcerosa.* (der geschwürige Hautaussatz.)

Signa Leprae ulcerosae pathognomonica maculae sunt multifarii coloris, opacae, orbiculatim prorepentes, super cutem emergentes, subinde in ulcera transitum facientes, quae aut in macularum peripheria gignuntur, aut in cuncta earum superficie; hocce auctore Cel. Struve momentum fit divisionis Leprae ulcerosae in Lepram ulc. centralem atque periphericam.

a. *Lepra ulcerosa peripherica* (der geschwürige peripherische Hautaussatz).

In cute maculae ordiuntur opacae, plerumque colore rubro mixto, tum majora, tum minora obsidentes loca cutanea, cutis superficiem non superantes. Peculiare iis est, quod in margine externo, egresso sero glutinoso ab inflammatione chronica promoto, loca singula emergunt rotunda, e quibus ulcera parvula prodeunt manifeste segregata, verumtamen et saepius inter se continua. Haec ulcera catenarum ad instar nexa, pruriunt, quinimo vehementer dolent, si mecha-

nico aliquo irritantur modo, haud ita profundum petunt, colore sunt luteo, speciemque ostendunt lardaceam; cutis in eorum margine tam externo, quam interno rubida est et quodammodo inflammata. Si aliquamdiu constiterint, vel exsiccari incipiunt, vel crustis teguntur exilibus; granulatione raro sanantur. Jam extrorsum nova surgunt loca, quae eundem subeunt processum, talique modo malum progreditur, ita ut ulcerum circuitus interdum sat magnam membri alicujus detineat partem; area tunc haud parva, quia ulcera ipsa exiguae sunt magnitudinis; plurima ex parte area colore est squalide rubro aut coeruleo mixto, quem et maculae elatae monstrant, e quibus ulcera ortum ducunt. Quo magis vero maculae a centro discedunt, eo magis area, ni quidem normalem cutis consequatur colorem, tamen eum attingit. Formam hic quoque, ut in Lepra crustosa, non semper observamus plane orbicularem, cum ulcus unum vel alterum in loco suo diutius perseveret, quam alia, quae novam sibi eligunt sedem. Ubi prius sederant ulcera, loca magis vigentem, denique album recipiunt colorem. Ceterum et haec ulcera sua sponte sanantur, sed in-

certis temporibus aliae oriuntur maculae, quae eundem observant decursum.

Ceterum functiones se exhibent fere normales, ulceribus parvis exiguum solum puris secermentibus copiam, pruritu doloribusque localibus parvi pendendis. Symptomata jam enumerata non modo pigmentum cutis depravatum, sed etiam inflammationem adesse chronicam, demonstrant. Ulcerum formatio hic uti in mox describenda altera specie manifeste ab acriori pejorique seri glutinosi in cutem exsudati pendet indole, quod ni esset, idem forsitan fieret, ac in Lepra crustosa, latex scilicet partes suppositas non corroderet, sed potius ad crustarum formationem proclivis esset.

b. Lepra ulcer. centralis (der geschwürige centrale Hautaussatz.

Et hic maculae obscurae, rubro coeruleoque colore non sincero, plus minusve orbiculatae, majori minorive conspicuuntur ambitu, cutem non superimminentes, ab illis in Lep. ulcer. peripher. eo distinguuntur, quod non in peripheria, sed in centro suo omnique in planitie suppurationem

ineunt. Maculae singulae, passim dispersae, in extremitatibus fere solum occurrentes, nonnisi ad magnitudinem unciae quadrantis vel dimidiaae perveniunt, lineisque modo nonnullis cutem transgrediuntur; humor in illis cumulatus, mediae est consistentiae, ita ut attactu sint molliores. Saepenumero diu immutatae morantur; aliquando cuticula summo in loco rumpente, latex egreditur glutinosus, quo facto locus elatior demittitur; quae cum pluries repetita fuerint, macula vix superat superficiem cutis, quacum, excepto colore subcoeruleo, postea subalbido, prope congruit; vel humor secretus crustas format exiles, quibus solutis ulcus subjacet colore ex flavo rubro, lardaceum, parum puris emittens, crustarumque formatione vel granulatione ad sanandum se appropinquans. Verum etiam maculae reperiuntur haud spernendae magnitudinis, quae plurium unciarum diametrum explent et transgrediuntur. Hic quoque sero viscoso, sub cuticula deposito, locus omnis non modo in peripheria, sed etiam in planitie ulcerationem experitur. Singula in ulceribus ipsis offenduntur loca, ubi maculae minores, papulis vel verrucis similes redditae,

persistunt, nec suppurant, nec crustas formant;
 aliis in locis crustas, in aliis eminentias colore
 laete rubro, granulationem, deprehendes, circa quas
 in ima parte pus e flavo viridescens atque tenax
 apparet. Ulcerum margines callosi sunt, lividi
 quasi lacerati atque foveolis, interdum sanie pro-
 ductis, superimminent. Quamquam singuli ulce-
 rum margines forma irregulares, tamen omnis cir-
 cuitus rotundus conspicitur. Ulcera non ita do-
 lent, quam in Lepra ulcerperipherast eo altius
 descendunt, purisque majorem, quia ampliora
 suppurant loca, fundunt copiam, quamobrem
 celerius majorique in gradu fuctiones turbant;
 quamvis in sphaera reproductiva multifariae in-
 cedunt turbae, tamen rarissime solum, quod mi-
 rum, febris gignitur hectica. Ulcera ex parte
 quidem ultro sanantur, raro autem omnino eva-
 nescunt; in cicatrice cutis color obscurus aliquam-
 diu relinquitur, pedetentim pallidior fit, turbi-
 damque nanciscitur albedinem. Materies orga-
 nica suppuratione amissa non omni restituitur ex
 parte, quare cicatrices passim cute haud parum
 humiliores redduntur.

4. *Lepra squamosa* (der schuppende Hautaussatz).

Lepra squamosa maculas ostendit paullo elatas, rotundas, profunde tinctas, nitentes, duriusculas, successu temporis se congregando pannos formantes, quorum in superficie, morbo insistente, squamulae efflorescunt. Tres ejus hucusque notae nobis sunt formae, vulgaris nempe, alba et nigricans.

a. *Lepra squamosa vulgaris* (der gemeine schuppende Hautaussatz).

Characteres mox nominati et hic valent. Maculae duarum vel quatuor linearum diametrum aequantes, perspicue, ad summum autem aliquot lineis cutem superant; initio colore sunt profunde rubro insincero, orbemque plane rotundum exhibent, postea pallidiores redduntur, nitorem, formaeque regularitatem, ubi plures ad formandum pannum conjunguntur, amittunt. Aut singulae maculae in cute lente enascuntur, serius, ut pannos gignant, confluentes, aut subito in cuncta corporis superficie, facie exclusa, prorumpunt; quarum primae majores, forma regulari rotunda praeditae; posteriores autem minores, illam non praebent formam, nec pannos gignunt; cuticula

in illis fissis majoribus minoribusve secedit squamulis argenteis. Haec Leprae squamosae vulgaris varietas aequo jure Licheni adnumerari posset. — Panni singuli, quibus extremitates praecipue sunt notatae, sat bene circulares, majoribusque e maculis ortum ducunt, quod vero non tali, quali in Lepra fit crustosa et ulcerosa modo, ubi in margine solum peripherico sunt connexae maculae, sed hic in tota panni planitie occurrunt, ita ut nulla percipiatur ara, quae tum demum prodit, cum squamarum formatio inceperit et aliquamdiu perseveraverit; saepe bini conjunguntur panni speciemque constituunt 8 formem. Squamis mediis in pannis pluries secedentibus area conspicua fit. In peripheria pannorum non modo una, ut in Lepra crustosa et ulcerosa, macularum series, sed plures conspiciuntur. Maculae, quae singulatim apparent, diu manere possunt, quin mutantur, squamisque obtegantur. Squamae ipsae, quae nascuntur, dum cuticula dehiscit ac parva sericopia prodit, argenteae sunt, tenues atque pellucidae, ita ut macularum transluceat color; media cum parte sua fortissime adhaerent cuti, quam, si aliquamdiu steterint, deserunt, aliisque locum

relinquunt squamis nascendis, quibus delapsis idem pluries contingit. Novae squamae, cum latex e foveola illa, ubi squama prius sedebat, parce modo exsudetur, lentius gignuntur. Haud raro accidit, ut maculae desquamatione ad finem perducta, sua sponte secedant, interjectoque tempore incerto aliis patefaciant viam.

Inflammationem chronicam, nec pigmentum abnormi colore instructum, hac in Lepra esse praepotentem, jam ex eo patefit, quod principio pruritus major est et rubor magis inflammatorius, quos deminui videmus, ubi squamae, inflammationis per exsudationem tanquam exitus, enascuntur. — Aegroti praeter pruritem cutisque turpitudinem nullam aliam conqueruntur labem.

b. Lepra squamosa alba (L. alphoides Willan)
(der weisse schuppende Hautaussatz).

Haec Lepra, a Celeberrimis Willan et Bateman descripta, ab antecedente maculis solum distinguitur, quae hic minores sunt, colore intentiori albo, nec alias, nisi extremitates sibi eligunt partes. Malum in infantibus praecipue obviam esse dicitur.

c. *Lepra squamosa nigricans* (der schwärzliche
schuppende Hautaussatz)

Varietas haec *Leprae squamosae vulgaris* rarior, quam Willan et Bateman nobis tradiderunt, maculas monstrat e fusco flavas, quem colorem praesertim in margine macularum invenimus; ceterum ille et in planitie per squamas translucet. Squamae facillime solvuntur, ac saepenumero cutis saucia relinquitur.

Nunc demum, perlustratis *Lepra crustosa*, *ulcerosa* adque *squamosa*, *Albarae* sermonem facere licet. Phaenomena hic nullatenus tam clara et characteristic, ut in *Lepra alba*, metamorphosium cutis tanta colluvies, cum testante Hensler (l. c. p. 95) materies quoque vera scabiosa et syphilitica partes agerent, auctorumque multas *Leprae* formas confundentium unoque nomine posteris tradentium tanta negligentia, ut re vera morbus nobis videatur proteiformis. Rem ipsam aggrediamur.

Albaras nigra. *Impetigo excorticativa* (Avicenna) der räudige Aussatz. Morbus hic in Germania „das Uebel des Heil. Mävius“ in Gallia „le mal de St. Mein“; in Hispania „Zerna“ nomi-

tus est. In Norvegia „Radesyge“ ulcera vocantur maligna; creberrimum est nomen „Scabies sicca ulcerosa; interdum etiam Prurigo et Malum mortuum. — Albarae nigrae, mox e morphaea nigra, mox ex impetiginibus ortae haec est imago: Antecedentibus multifariis molestiis, sudoribusque odore hircino, aegros maxime infirmantibus, maculae obscurae et referente Avicenna, omnes incedunt impetigines, quae mox pruriunt, squamasque mittunt. Ex impetiginibus escharae crassae, siccae, duraeque nascuntur, quae in corticibus, ostraca testositatesque simulantes, maxima ex parte noctu delabuntur. Hi cortices furfuribus quasi vel fovilla conspersi, varios mutant colores, iisque delapsis mox alii apparent. Exanthemata haec sicca quidem, nihilominus tamen ulcera quoque ernmpunt, quo facto temporum seniorum medici malo nomen tribuerunt, „Zerna.“ Molestissimum pruritus est symptoma. Facies horribili modo deformis redditur; praecipua mali sedes sunt extremitates, in quibus pessima deprehenduntur ulcera „Mal mortó, Malum mortuum“ dicta. Quomodo morbus finitus fuerit, de hac re parum, vel nil fere dictum est; apud Aretaeum modo et Con-

stantinum quaedam Albarae nigrae in Lepram Leoninam transitus invenimus vestigia, quo certiores reddimur Aëtio, qui de morphaea nigra inveterata refert, superficiem illam habere in calum induratum. Multi ulcera memorant deterri-
ma, quae verisimiliter gangraena morteque finiebantur; sed malum saepe quoque conaminibus naturae salutaribus remotum, ubi materies leprosa in cute plane deposita, eoque ab organis internis detenta est, quod cum in Albara alba rarius acciderit, Albaras nigra multo facilius credita est sanatu.

Albaras nigra in Lepram Leoninam (der knollige geschwürige Aussatz) transgressa ab auctoribus ita describitur: Totius corporis cutis impetigine, serpigine, morphaea nigra, atque pustulis est tecta; in membrana cutis adiposa tubercula prodeunt, haud vero tanta, quanta in Elephantiasi. Omnis cutis subrubra, citrina, sicca, frequenter finditur et aspera evadit, assidueque prurit uritque; in facie gutta occurrit rosacea; oculus solito magis globosus, ferox, ardensque circumvolvitur atque prominet; supra oculum in fronte tubercula, quo aeger horribilis fit visu

Respirationis organa sicca, quare vox rauca, interiora nasi arida, suffocationis periculum frequens. In sphaera reproductiva multae turbae; bulimus summus, sitisque non sopienda aegrum nocturne diuque vexant; alii nullos appetunt cibos. Quae in toto corpore siccitas et ardor, in intestinis etiam praesto sunt, alvumque constipant. Urina parca atque turbulenta; coitum aegri plus solito appetunt. In sphaera sensitiva haud minores mutationes. Aegroti ad iracundiam proclives, saevi sunt atque immanes. Morbus hunc si nactus est gradum, rapidissime altius provehitur. Aestus, pruritus, doloresque in dies augescunt, partes affectae in putredinem prompte abeunt; non modo in extremitatibus, quae postea solvuntur, ulcera oriuntur corrodentia ac male olentia, sed etiam aliis in partibus e. g. in naso, cujus ossa corripuntur, in labiis, in gingiva et secundum Aretaeum in partibus genitalibus. Destructionibus his teterrimis ad summum gradum erectis denique morbo terribili finis imponitur. — Hocce malum ab Elephantiasi diversum esse, haud dubium, si utriusque morbi comparas signa essentialia; maximum jam inter tubercula existit dis-

crimen. Sensus abolitus hoc in morbo, in altero vero magna sensibilitas doloresque atrocissimi id confirmant. — Quae supra contendi, nempe Albaram nigram nil aliud esse, nisi Lepram squamosam, crustosam et ulcerosam, hic demonstraturus sum. Jam in Albarae nigrae descriptione, serpigines impetiginesque ibi occurrere dictum est; quae vero de serpigine attuli, si respicimus, Lepram squamosam non desideratam fuisse in Albara nigra, manifestum; nec minus Lepram agnosces crustosam, quae corticibus, ostraca testositatesque simulantibus insignita est; exanthema illud siccum erat, sicuti nostra L. crustosa. Quod denique Lepram attinet ulcerosam, Zernam hic et Malum mortuum, quod praecipue in extremitatibus apparuit, memorasse sufficiat.

Antiquissimis jam temporibus vestigia exstant Albarae nigrae, Jobique morbus, poëtice quidem pictus, fide tamen dignissimus, Albarae nigrae gradus esse videtur provector, nam quamvis de tuberculis non sit locutum, tamen aestum magnum, in Lepra Leonina citatum, et hic deprehendimus in Lib. Job. Cap. XXX. vs. 27. „Interiora mea effervuerunt absque ulla requie“, et ulcera

in Cap. II. vs. 7. — Graecis et Romanis Albaras nigra haud ignota fuisse videtur, Graecis ejusdem principium erant „λειχῆνες ἄγριοι“, e quibus paulatim Impetigo (ψώρα) oriebatur, ob pruritus saepe „Κνῆσμος“ nominata. Jam Hippocrates „λειχῆνες“ memorat et „λέπρας“, quamobrem hanc ne confundas Lepram cum Elephantiasi, quae haud diu ante aeram nostram innotuit in Asia minori. — Celsi Impetigo tertia colore erat obscuro, crustas formavit ac profecto jam Lepra erat vera. — Inter Arabes Rhaze et Haly Abbas nostrum malum majorem agnoscunt impetiginis gradum. — Inter medicos occidentales Avicenna primus nomen ei tribuit Baras nigra; Saliceto, Lanfrancus, Gadesden alii-que meliorem nobis tradunt morbi imaginem. — Seniorum temporum scriptores morbum quoque noverunt — De morbo St. Maevii in occidente obvio Albert le Grand „est scabies“ dicit „carnem usque ad ossa exedens.“ — Malum mortuum, quod sacro furore (percitae Christianorum expeditiones seculo XI. et XII. ruentes in barbaras gentes ex oriente secum ferebant, haud minus erat Albaras nigra, plerumque quidem extremitatibus inimica, sed omne quoque corpus corripiciens. — Zerna in

occidente, praeprimis in Hispania nota, nunc adhuc temporis nomine „Sarna“ vulgaris est in coloniis lusitanicis. — Sed et recentioribus haud omnino ignotus morbus, hinc illinc visus est. Murray *) Leporam vidit ulcerosam, alii squamosam. — Morbus leprosus in Chersonneso Taurica vulgaris, a Celeberrimis Viris Pallas **), Gmelin ***) et Martius ****) descriptus, Albaras est nigra ad Elephantiasin vergens; saltem hic locus (Martius l. c. p. 61) id designare videtur: „die Flecken oder „Beulen gehen in schuppige, buntfarbige, schorfige Knoten über, die Haut am ganzen Körper „wird hart, hornartig, rauh und schuppig, und „bekommt eine braunrothe Farbe.“ Haec verba meam de illo morbo magis suffulciunt opinionem,

*) J. A. Murray de Vermib. in Lepra obviis, Götting. 1769. p. 51. seqq.

**) Pallas Reisen. I. p. 203.

***) Gmelin's Reisen. II. p. 169.

****) Ueber die krimmsche Krankheit von H. von Martius. Freiburg 1819.

quam Martio id contingit ex aliis locis opusculi
 cui, dum morbum maximum Scorbuti esse conten-
 dit gradum. — Morbus leprosus, toties descriptus,
 in Norvegia Radesyge, provectorique in gradu
 Spedalskhed, in Islandia Liktraea vocatus, in prin-
 cipio simillimus est Albarae nigrae, quacum et in
 eo congruit, quod interdum in Leporam transmigra-
 re videatur Leoninam (Pfefferkorn l. c. p. 14); non-
 nunquam magis se appropinquat ad Leporam nostram
 ulcerosam. Holst (l. c. p. 106) eundem morbum in
 Leporam squamosam dividit et nodosam. — Qui
 in Holsatia endemicus est morbus leprosus, Le-
 prae norvegicae maxime est affinis, (Struve l. c.
 p. 58 seqq.) nec multum a nostra abhorret Lepra.

Est.

A-4067

18792

15.

71